

Bruselj, 2.12.2014
COM(2014) 717 final

**POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Letno poročilo o instrumentu za stabilnost za leto 2013

{SWD(2014) 344 final}

KAZALO

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Letno poročilo o instrumentu za stabilnost za leto 2013

Kazalo

1.	Uvod.....	3
2.	Struktura instrumenta za stabilnost	3
3.	Izvajanje instrumenta za stabilnost	4
4.	Pregled ukrepov v okviru instrumenta za stabilnost v obdobju 2007–2013	4
5.	Stanje instrumenta za stabilnost leta 2013	5
6.	Odzivanje na krizne razmere ali porajajoče se krize (člen 3 uredbe o instrumentu za stabilnost)	6
6.1.	Odzivanje na krizne razmere v okviru instrumenta za stabilnost leta 2013.....	6
6.2.	Kdo sodeluje pri ukrepih kriznega odzivanja v okviru instrumenta za stabilnost?.....	8
7.	Pomoč v okviru stabilnih razmer za sodelovanje (člen 4 uredbe o instrumentu za stabilnost)	9
7.1.	Ogrožanje javnega reda in miru (člen 4(1) uredbe o instrumentu za stabilnost)	9
7.2.	Zmanjševanje tveganj v zvezi s kemičnimi, biološkimi, radiološkimi in jedrskimi snovmi (člen 4(2) uredbe o instrumentu za stabilnost)	11
7.3.	Izgradnja zmogljivosti pred nastopom krize in po njem (člen 4(3) uredbe o instrumentu za stabilnost)	14
8.	Zaključek.....	17

1. UVOD

To sedmo letno poročilo o instrumentu za stabilnost, zadnje takšno poročilo na podlagi obstoječe pravne podlage¹, se predloži Evropskemu parlamentu, Svetu, Ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij v skladu z zahtevami za poročanje iz člena 23 Uredbe o vzpostavitvi instrumenta za stabilnost².

Instrument za stabilnost je pomembno orodje v pristojnosti visoke predstavnice/podpredsednice in komisarja, pristojnega za razvoj, ki jima omogoča ciljno usmerjanje virov za podpiranje celovitih pristopov EU, namenjenih preprečevanju, blaženju in odpravljanju posledic kriz ter dolgoročnih varnostnih groženj po svetu. To poročilo prinaša pregled, kako se je instrument za stabilnost uporabljal leta 2013.

Poročilo dopolnjujejo trije delovni dokumenti služb Komisije, ki zagotavljajo celovite in podrobne posodobljene informacije o splošnem izvajanju (i) nujnih ukrepov kriznega odzivanja v okviru instrumenta za stabilnost v skladu s členom 3 Uredbe, ki so se v letu 2013 začeli izvajati in/ali so že potekali (Delovni dokument služb Komisije, dela 1 in 2), ter (ii) dolgoročnih programov v okviru instrumenta za stabilnost v skladu s členom 4(1), (2) in (3) Uredbe.

2. STRUKTURA INSTRUMENTA ZA STABILNOST

V členih 3 in 4 uredbe o instrumentu za stabilnost so opredeljene vrste dejavnosti, za katere bi se ta instrument lahko uporabil.

V **členu 3** je opredeljena „pomoč kot odziv na krizne razmere ali porajajočo se krizo“.

V **členu 4** uredbe o instrumentu za stabilnost je predvideno programsko načrtovanje komponente instrumenta, ki zajema dolgoročne programe v okviru instrumenta za stabilnost in se uporablja za ukrepanje na treh glavnih področjih:

- nadregionalne grožnje za zaščito in varnost (člen 4(1)),
- zmanjševanje tveganj v zvezi s kemičnimi, biološkimi, radiološkimi in jedrskimi snovmi (člen 4(2)) ter
- izgradnja zmogljivosti pred nastopom krize in po njem (člen 4(3))³.

---

¹ Instrument za stabilnost se je uporabljal od 1. januarja 2007 do 31. decembra 2013. Novi instrument, ki prispeva k stabilnosti in miru (Uredba (EU) št. 230/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2014 o vzpostavitvi instrumenta za prispevanje k stabilnosti in miru) in za katerega se bodo v skladu s členom 13 naslova IV skupnih izvedbenih pravil za izvajanje instrumentov Unije za financiranje zunanega delovanja letna poročila predložila Evropskemu parlamentu in Svetu v prihodnosti, se uporablja od 1. januarja 2014 do 31. decembra 2020.

² Uredba (ES) št. 1717/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. novembra 2006, UL L 327, 24.11.2006, str. 1.

³ Znana tudi kot „partnerstvo za gradnjo miru“ v okviru instrumenta za stabilnost.

3. IZVAJANJE INSTRUMENTA ZA STABILNOST

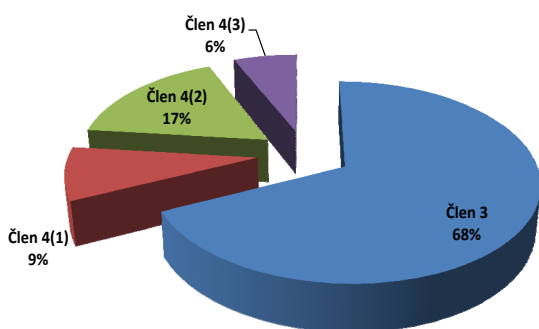
Služba Komisije za instrumente zunanje politike (FPI) tesno sodeluje z Evropsko službo za zunanje delovanje (ESZD), ki je funkcionalno neodvisen organ Evropske unije⁴. Obe službi sta v pristojnosti visoke predstavnice/podpredsednice Catherine Ashton; za FPI je pristojna kot podpredsednica Evropske komisije. Za delo na podlagi člena 4(1) in (2) je pristojen komisar za razvojno sodelovanje.

ESZD je zagotavljala politično usmerjanje za dejavnosti v okviru člena 3 uredbe o instrumentu za stabilnost in pri pripravi ukrepov sodelovala s FPI, ki je odgovorna za izvedbo dogovorjenih ukrepov. ESZD je zagotavljala tudi strateško načrtovanje dejavnosti programov v okviru člena 4 v obliki strateških dokumentov in večletnih indikativnih programov. Ustrezne letne akcijske programe določata in izvajata GD DEVCO (Generalni direktorat za razvoj in sodelovanje) (člen 4(1) in (2)) in FPI (člen 4(3)).

4. PREGLED UKREPOV V OKVIRU INSTRUMENTA ZA STABILNOST V OBDOBJU 2007–2013

Po sedmih letih obstoja je instrument za stabilnost zagotovil podporo za obravnavanje celotnega cikla preprečevanja, odzivanja in okrevanja v zvezi s konflikti in krizami po svetu, ki zajema reševanje varnostnih groženj na nacionalni, regionalni in nadregionalni ravni ter krepitev zmogljivosti za preprečevanje konfliktov in odzivanje na krize.

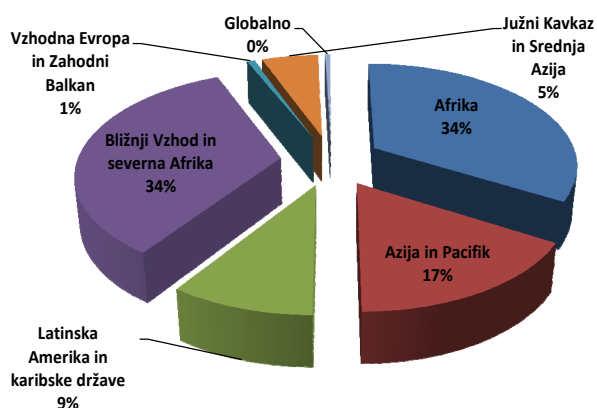
Slika 1: Sredstva v okviru instrumenta za stabilnost za dejavnosti iz člena 3 ter člena 4(1), (2) in (3) (skupaj 1,57 milijarde EUR za obdobje 2007–2013) (glede na dodeljena finančna sredstva)

V obdobju 2007–2013 je bilo v okviru komponente za kratkoročno krizno odzivanje instrumenta za stabilnost (člen 3) zagotovljenih **1,08 milijarde EUR za približno 288 ukrepov kriznega odzivanja v 70 državah ali regijah po vsem svetu**. Na sliki 2 je prikazana geografska pokritost za to obdobje.

⁴ V skladu s Sklepom Sveta z dne 26. julija 2010 o organizaciji in delovanju Evropske službe za zunanje delovanje (2010/427/EU), UL L 201.

Slika 2: Geografska pokritost kriznega odzivanja v okviru instrumenta za stabilnost med letoma 2007 in 2013 (glede na dodeljena finančna sredstva)

V istem obdobju je bilo zagotovljenih približno **502,45 milijona EUR za dolgoročno programsko načrtovanje** elementa instrumenta za stabilnost, ki zajema dejavnosti iz člena 4(1), (2) in (3). Na sliki 1 je prikazano, kako so bila sredstva razporejena po ukrepih kriznega odzivanja (člen 3) in dolgoročnih programih (člen 4) v tem obdobju.

5. STANJE INSTRUMENTA ZA STABILNOST LETA 2013

V razpoložljivem proračunu za instrument za stabilnost v višini **309,3 milijona EUR** za leto 2013⁵, za katerega so bile obveznosti v celoti prevzete, so bile dodelitve razporejene na naslednji način:

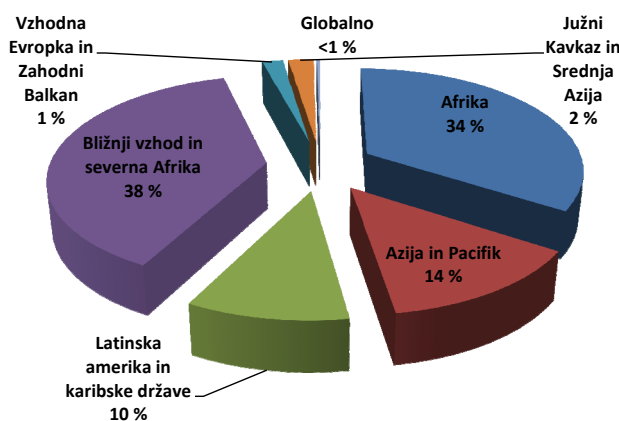
- 210,7 milijona EUR za krizne razmere ali porajajoče se krize (člen 3),
- 30,3 milijona EUR za odzivanje na nadregionalne grožnje (člen 4(1)),
- 44,3 milijona EUR za zmanjševanje tveganj v zvezi s kemičnimi, biološkimi, radiološkimi ali jedrskimi snovmi (člen 4(2)) in
- 24 milijonov EUR za izgradnjo zmogljivosti pred nastopom krize in po njem (člen 4(3)).

Svet je bil o načrtovanju novih ukrepov kriznega odzivanja na podlagi člena 3 uredbe o instrumentu za stabilnost in napredku pri izvajanju tekočih ukrepov obveščen prek rednih obvestil, predloženih Političnemu in varnostnemu odboru. Delovna skupina za konflikte, varnost in razvoj, ki je bila ustanovljena znotraj Odbora Evropskega parlamenta za zunanje zadeve v okviru demokratičnega nadzora nad instrumentom za stabilnost, je med letom sklicala šest tristranskih sestankov na politični ravni s predstavniki Komisije in ESZD ter približno 15 tehničnih sestankov.

V zvezi z **geografsko pokritostjo** je s slike 3 razvidna sedanja znatna podpora v okviru instrumenta za stabilnost na Bližnjem vzhodu ter v Severni in podsaharski Afriki glede na dolgotrajne krize v regiji.

⁵ Glej poglavje „Instrument za stabilnost: pregled obveznosti in plačil za leto 2013“ v delovnem dokumentu služb Komisije II, ki dopolnjuje to poročilo.

Slika 3: Geografska pokritost kriznega odzivanja v okviru novega instrumenta za stabilnost leta 2013 (glede na dodeljena finančna sredstva)

Posamezni primeri projektov, ki so se leta 2013 izvajali v okviru instrumenta za stabilnost, so navedeni v naslednjih dveh razdelkih.

6. ODZIVANJE NA KRIZNE RAZMERE ALI PORAJAJOČE SE KRIZE (ČLEN 3 UREDBE O INSTRUMENTU ZA STABILNOST)

6.1. Odzivanje na krizne razmere v okviru instrumenta za stabilnost leta 2013

V okviru instrumenta za stabilnost je bilo leta 2013 za približno **45 ukrepov kratkoročnega kriznega odzivanja** namenjenih **216,6 milijona EUR**⁶. V bližnjevzhodni in severnoafriški regiji se je še naprej zagotavljala podpora zaradi dolgotrajne krize v Siriji in učinkov, ki jih ima ta na sosednje države. Tudi podpora v podsaharski Afriki je bila pomembna in kaže na odziv EU na nestabilne politične razmere in varnostne grožnje v regiji. V Jugovzhodni Aziji se je še naprej podpirala vzpostavitev mirovnih procesov in pravne države.

Podrobne informacije o vseh ukrepih v okviru instrumenta za stabilnost, ki so se izvajali leta 2013, so navedene v delovnem dokumentu služb Komisije, ki dopolnjuje to letno poročilo. Naslednji izbor dejavnosti, ki so se izvajale leta 2013, kaže na velik obseg in raznolikost kriz, za katere je bil uporabljen instrument za stabilnost v različnih delih sveta:

Sirija: v primeru dolgotrajne krize v Siriji instrument za stabilnost nudi stalno podporo v Siriji in sosednjih državah. Instrument za stabilnost je v Turčiji, Iraku ter zlasti v Jordaniji in Libanonu podpiral organe pri sprejemanju in gostovanju čedalje več sirskih beguncev. Begunci so prejeli tudi neposredno pomoč, na primer v obliki denarnih subvencij za najemnino in izboljšanja življenjskih razmer, tudi pri strukturah upravljanja v taboriščih, alternativnih načinov izobraževanja in v okviru psihosocialne podpore. V Libanonu instrument za stabilnost zagotavlja precejšnjo podporo lokalnemu zdravstvenemu sektorju, ki je zaradi dodatnih potreb zaradi velikega števila beguncev zelo obremenjen.

V Siriji dostop in drugi pogoji za zagotavljanje nehumanitarne pomoči pomenijo večji izziv. Kljub temu je instrument za stabilnost zagotovil nekaj neposredne pomoči v obliki osnovne zdravstvene dejavnosti, večje prehranske varnosti in osnovnega izobraževanja.

⁶ Ta številka vključuje 6 milijonov EUR sredstev, ki so se prenesla iz leta 2012 ali so bila izterjana leta 2013.

Mali: instrument za stabilnost je bil eden prvih instrumentov, ki jih je lahko EU v začetku leta 2013 uporabila v okviru obsežnejšega odziva na krizo v Maliju. Paket pomoči instrumenta za stabilnost, vreden 20 milijonov EUR, je zagotovil podporo zlasti na področjih varnosti in pravice, pomoč za ponovno vzpostavitev vpliva Malija na severu države in pri pripravi prvih faz volilnega postopka. Ta pomoč je dopolnjevala podporo iz drugih instrumentov EU, zlasti dolgoročnega programa instrumenta za stabilnost za boj proti terorizmu v Sahelu, obeh operacij skupne varnostne in obrambne politike – vojaške misije Evropske unije, ki prispeva k usposabljanju vojaških sil Malija (EUTM), in misije SVOP v Sahelu (EUCAP) – ter podpore EU mednarodni podporni misiji v Maliju pod afriškim vodstvom (AFISMA) z mirovno pomočjo za Afriko v okviru sklada ERS.

Niger: Varnostne grožnje v Nigru so se leta 2013 povečale zaradi upora in vojaškega konflikta v severnem Maliju. V zadnjih letih se je iz Libije v Niger vrnilo približno 250 000 ekonomskih migrantov, vključno z nekdanjimi borci in plačanci, kar je razmere še poslabšalo. Na podlagi dosedanje podpore instrumentu za stabilnost za varnost in stabilizacijo v severnih regijah Nigra in Malija je bila dogovorjena nadaljnja podpora za pomoč na področjih upravljanja občin, dejavnosti, ki ustvarjajo prihodek, ter pobud za mir in spravo, ki jih izvajajo regionalni in nacionalni organi. Ti ukrepi prispevajo k doseganju ciljev strategije EU za Sahel, dopolnjujejo razvojno in humanitarno pomoč EU ter v okviru operacije skupne varnostne in obrambne politike ustvarjajo sinergije z misijo SVOP v Nigru.

Srednjeafriška republika (SAR): obseg dejavnosti instrumenta za stabilnost v Srednjeafriški republiki se je po državnem udaru marca 2013 razširil, da bi se upoštevale nove razmere na terenu. To se je izvedlo s paketi podpore za civilne varnostne sile, kar bi lahko bilo tudi izhodišče za celovita prizadevanja za poznejšo reformo varnostnega sektorja, podporo medijem, da se v prestolnici Bangui in provincah omogoči razpoložljivost objektivnih informacij o konfliktih, napotitvami opazovalnih misij za človekove pravice in spodbujanjem dialoga med skupnostmi s prizadevanji civilne družbe.

Slonokoščena obala: EU je po imenovanju nacionalnega organa za izvajanje vladne politike o razoroževanju, demobilizaciji in ponovnem vključevanju (DDR) iz leta 2012 z ukrepi instrumenta za stabilnost zagotovila pomoč, ki je vključevala krepitev zmogljivosti in tehnično pomoč, vključno z usmerjanjem in pripravo nekdanjih demobiliziranih borcev, ki naj bi se znova vključili v družbo, podporo pri ponovnem vključevanju približno 5 000 predhodno demilitiziranih in demobiliziranih nekdanjih borcev v gospodarsko dejavnost in družbo nasploh in vzporedno pomoč gostiteljskim skupnostim, da se ustvari okolje, ki podpira takšno ponovno vključevanje, ter skrbno in redno spremljanje programa za razoroževanje, demobilizacijo in ponovno vključevanje zaradi zagotavljanja, da ta participativni pristop izpolnjuje potrebe gostiteljskih skupnosti in nekdanjih borcev.

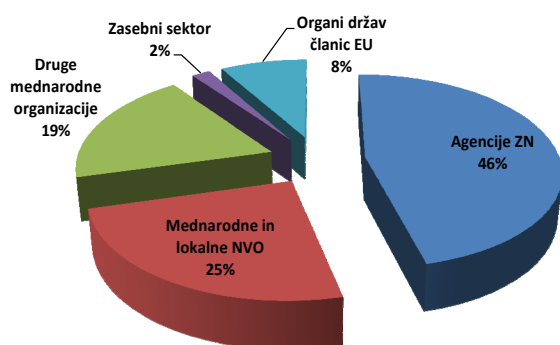
Mjanmar: EU je ob predhodni podpori mirovnemu procesu, ki jo še vedno izvaja, vključno s pomočjo pri ustanovitvi mjanmarskega mirovnega centra leta 2012, ob pristopih iz predsedniškega urada in vodje opozicije Dav Aung San Suu Kji ter v skladu s sklepi Sveta za zunanje zadeve iz aprila 2013 začela izvajati podporo pri krepitvi zmogljivosti policije v Mjanmaru, da bi policija bolj spoštovala človekove pravice ter da bi se izboljšala njena zanesljivost in strokovnost na področju obvladovanja množic in opravljanja policijskih nalog v skupnosti.

6.2. Kdo sodeluje pri ukrepih kriznega odzivanja v okviru instrumenta za stabilnost?

Ukrepi so se pripravljali v tesnem sodelovanju med institucijami EU ter z državami članicami EU in različnimi partnerji: civilno družbo, javnimi upravami, tretjimi državami in drugimi partnerji. Ključno vlogo imajo tudi delegacije EU, ki skrbijo za zgodnje opozarjanje ter razvijajo začetne okvirne načrte in možne načine odzivanja. Leta 2013 se je večina novih ukrepov, da bi se ti izvajali na lokalni ravni, še vedno prenašala na delegacije EU⁷, saj je njihovo razumevanje lokalnih potreb in zahtev ključno za uspeh dejavnosti. S tem sta omogočena pravočasno sklepanje pogodb z izvajalskimi organi in natančno spremljanje izvajanja teh pogosto občutljivih projektov na kraju samem. Tako so bile delegacije EU leta 2013 odgovorne za 62 % prevzetih obveznosti in 80 % plačil v okviru instrumenta za stabilnost.

Na slikah 4a in 4b so prikazani izvajalski partnerji pri ukrepih kriznega odzivanja v okviru člena 3 uredbe o instrumentu za stabilnost od leta 2007 do 2013. Možnosti glede izvajalskih partnerjev lahko pogosto narekujejo organizacije ali akterji, ki se lahko zaradi strokovnega znanja in močne prisotnosti v zadevnih državah ter z uporabo trdnih lokalnih mrež hitro odzovejo v nestabilnih okoljih, v katerih se izvajajo ukrepi kriznega odzivanja v okviru instrumenta za stabilnost. Agencije Združenih narodov so tako kot nevladne organizacije ostale pomembne izvajalske partnerice, leta 2013 pa se je povečalo sodelovanje z agencijami držav članic.

Slika 4a: Izvajalski partnerji pri kriznem odzivanju v okviru instrumenta za stabilnost med letoma 2007 in 2013 (glede na dodeljena finančna sredstva)

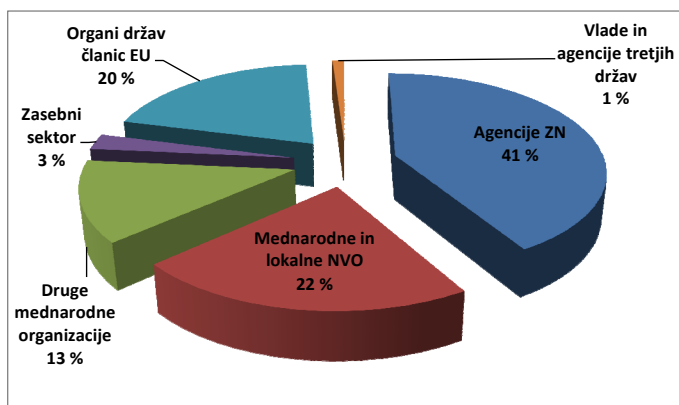

⁷

Pravna in finančna odgovornost za porabo sredstev EU, vključno s pooblastili za podpisovanje in po potrebi spreminjanje pogodb, se prenese s sedeža Evropske komisije v Bruslju na zadevne delegacije EU.

Slika 4b: Izvajalski partnerji pri kriznem odzivanju v okviru instrumenta za stabilnost leta 2013 (glede na dodeljena finančna sredstva)

7. POMOČ V OKVIRU STABILNIH RAZMER ZA SODELOVANJE (ČLEN 4 UREDBE O INSTRUMENTU ZA STABILNOST)

Komisija zagotavlja pripravo letnega načrtovanja in upravljanja pomoči v okviru stabilnih razmer za sodelovanje na podlagi člena 4 uredbe o instrumentu za stabilnost. Letni akcijski programi v okviru instrumenta za stabilnost so bili v letu 2013 sprejeti, kot sledi: za člen 4(1) in (2) julija 2013⁸, za člen 4(3) pa marca 2013. Podrobne posodobljene informacije o izvajanju ukrepov na podlagi posameznih členov so navedene v delovnem dokumentu služb Komisije II, ki dopolnjuje to letno poročilo.

7.1. Ogrožanje javnega reda in miru (člen 4(1) uredbe o instrumentu za stabilnost)

Programi, zasnovani v okviru nadregionalnih groženj, se osredotočajo na krepitev zmogljivosti v tesnem posvetovanju z državami upravičenkami. Običajno se varnostne zmogljivosti okrepijo na nacionalni in regionalni ravni, da se omogoči učinkovito sodelovanje na svetovni in nadregionalni ravni.

Leta 2013 je bilo namenjenih 74 milijonov EUR, skupno pa je bilo izvršenih za 44 milijonov EUR plačil. Do konca leta 2013 je bilo iz specializiranih javnih ali poljavnih organizacij v državah članicah EU v okviru sistema pomoči strokovnjakov⁹ zaposlenih več kot 100 strokovnjakov, ki so združili moči in dali na razpolago svoje tehnično in strokovno znanje in izkušnje ter zagotovili tehnični prispevek pri opredelitvi in podrobnem načrtovanju ukrepov v okviru instrumenta za stabilnost. Sodelovali so tudi pri pripravi letnega akcijskega programa za leto 2013 in pripravljanih ukrepih za celovito izvajanje dejavnosti, določenih v prejšnjih letnih akcijskih programih. V naslednjem delu so opisana zajeta področja:

- **Program za kokainsko pot** (35 milijonov EUR od leta 2009) zajema 38 držav v Afriki (v glavnem v zahodni Afriki), Latinski Ameriki in karibskih državah, podpira zmogljivosti v partnerskih državah za boj proti organiziranemu kriminalu in trgovini

⁸ Revidirana različica letnega akcijskega programa, potrjena 23. decembra 2013.

⁹ Na podlagi okvirne pogodbe sistema pomoči strokovnjakov lahko sodelujejo strokovnjaki iz javnih ali poljavnih organizacij iz EU. Od leta 2008 so strokovnjaki iz približno 60 organizacij v 17 državah članicah izvedli več kot 100 misij.

z drogami vzdolž celotne poti, pri tem pa se osredotoča na preprežanje nezakonitega pretoka drog, ter boj proti pranju denarja in izmenjavo informacij. Podpisani sta bili novi pogodbi za razširitev geografskega dosega projekta AIRCOP na nove države v Afriki in Latinski Ameriki v naslednjih treh letih in za podporo uvedbi regionalnega policijskega informacijskega sistema v zahodni Afriki (WAPIS) v prvih petih pilotnih državah.

- Pri podpori boju proti organiziranemu kriminalu na heroinski poti se je delo nadaljevalo v 15 državah v Aziji, Srednji Aziji, na Kavkazu, ob Črnem morju in na Zahodnem Balkanu v okviru dveh faz krovnega **programa heroinske poti**, ki se trenutno izvajata hkrati: prvi projekt sestavljajo štiri deli, večina dejavnosti v okviru projekta pa je osredotočena na Afganistan in Pakistan, drugi projekt pa sestavljajo trije samostojni projekti. V okviru druge faze programa sta se leta 2013 začeli dve novi posredovanji: cilj prvega projekta je bila krepitev sodelovanja med organi kazenskega pregona na operativni ravni, zlasti v Srednji Aziji, drugi projekt pa je obravnaval vprašanja trgovine z ljudmi v državah vzdolž heroinske poti z dejavnostmi, ki so se osredotočale na krepitev zmogljivosti na področju zbiranja in analize podatkov/informacij ter sistematično izmenjavo informacij v Adzerbajdžanu, Bosni in Hercegovini, Republiki Moldaviji in Turčiji.
- V program **ključnih pomorskih poti** v vrednosti 22 milijonov EUR je vključenih 25 obalnih držav v širši regiji Indijskega oceana (vključno z Jugovzhodno Azijo) in Gvinejskem zalivu. Program krepi zmogljivosti za izmenjavo informacij in pooblastila za izvrševanje pomorskega prava teh držav, in sicer s poudarkom na boju proti piratstvu in oboroženih ropih na morju, da bi omogočili varnejši pomorski promet, ter drugih vidikov pomorske varnosti.
- Podpora projektom za **boj proti terorizmu** na nacionalni in regionalni ravni se je leta 2013 nadaljevala v skladu s strategijo EU za boj proti terorizmu. V Maliju se je z usposabljanjem za odziv na teroristične napade, o preiskovalnih tehnikah, zbiranju informacij in njihovi uporabi ter pravnih postopkih v boju proti terorizmu dejansko začelo izvajanje projekta za boj proti terorizmu v Sahelu, namenjenega Nigru, Maliju in Mavretaniji. Za začetek izvajanja na začetku leta 2014 je bil zasnovan nov projekt, ki bo prispeval k financiranju boja proti terorizmu na Afriškem rogu in v Jemnu, dodeljena pa je bila tudi pogodba za nov projekt v zvezi z bojem proti nasilnemu ekstremizmu na Afriškem rogu. Sodelovanje s Pakistanom je bilo utrjeno z novo podporo boju proti nasilnemu ekstremizmu, ki se bo začela izvajati leta 2014 in bo dopolnila sedanjo podporo sistemu kazenskega pravosodja v Pandžabu. V Jugovzhodni Aziji se je instrument za stabilnost uporabljal pri skupni protiteroristični pobudi EU-UNODC (Urad Združenih narodov za droge in kriminal). V okviru instrumenta je bila zagotovljena tudi podpora Inštitutu za pravosodje in pravno državo s sedežem na Malti, in sicer prek izvedbe kartiranja, ki bo podlaga za prihodnje delo v zvezi z bojem proti terorizmu. V sodelovanju z uradom svetovalca za nacionalno varnost v Nigeriji je bila pripravljena študija o skupini Boko Haram. Načrtovano je bilo tudi usposabljanje Komisije za pripravo projektov za boj proti nasilnemu ekstremizmu za osebje EU in držav članic v delegacijah in na ambasadah; prvo usposabljanje je potekalo decembra 2013 v Nairobiju, nadaljnje usposabljanje pa bo potekalo leta 2014 v Afriki in Aziji.
- Konec leta 2013 se je v sodelovanju s Svetom Evrope začelo izvajanje posredovanja na področju **kibernetske kriminalitete**. Ukrepanje na svetovni ravni proti

kibernetski kriminaliteti (GLACY) je namenjeno spodbujanju pristopa h konvenciji o kibernetki kriminaliteti, sklenjeni v Budimpešti, in omogočanju kazenskim sodnim organom, da na podlagi te pogodbe sodelujejo v boju proti kibernetki kriminaliteti in pri zbiranju elektronskih dokazov na mednarodni ravni.

- Oblikovan je bil pilotni projekt za **kibernetsko varnost**, ki naj bi se začel izvajati v začetku leta 2014, njegov cilj pa je okrepiti odpornost kritične informacijske infrastrukture ter olajšati usklajevanje in razvoj nacionalne zakonodaje v skladu z mednarodnimi standardi v izbranih državah.
- Zaradi omogočanja nacionalnim sodnim in nadzornim organom ter organom kazenskega pregona, da se učinkovito odzovejo na proizvodnjo **ponarejenih zdravil** in trgovino z njimi, je bila razvita in v izvajanje oddana nova pobuda za obravnavanje groženj javnemu zdravju, izvajati pa naj bi se začela leta 2014. Projekt bo zagotovil potrebni pravni okvir in zmogljivost za uspešno izvajanje navedenih operacij na ustrezni nacionalni in pod- ali nadregionalni ravni, geografsko pa bo osredotočen na Gano, Senegal, Jordanijo, Maroko in Kamerun, saj so te države politično zelo zavezane reševanju izzivov zaradi ponarejenih zdravil.
- Za boj proti **nedovoljenemu kopičenju osebnega in lahkega orožja ter trgovini** z njim in obravnavanje njegovih destabilizacijskih učinkov je pobuda, ki jo je izvedel urad UNODC (Urad Združenih narodov za droge in kriminal), namenjena pa je pospeševanju ratifikacije in izvajanja Konvencije Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu in njenega Protokola o strelnem orožju, dosegla več mejnikov. Po uspešnem končanju prve faze projekta iARMS (2011–2012), ki ga izvaja Interpol, se je začelo izvajanje druge faze (2012–2013). V Afriki se je junija 2013 končala prva faza podpore Regionalnemu centru za lahko orožje (Nairobi, Kenija), nato pa se je začelo izvajanje druge faze, ki bo trajala tri leta. V Srednji Ameriki se je začelo izvajanje drugega leta druge faze podpore Srednjeameriškega programu za nadzor nad osebnim in lahkim orožjem (CASAC), ki ga izvaja komisija za varnost Integracijskega sistema Srednje Amerike (SICA).

7.2. Zmanjševanje tveganj v zvezi s kemičnimi, biološkimi, radiološkimi in jedrskimi snovmi (člen 4(2) uredbe o instrumentu za stabilnost)

Program zmanjšanja tveganj v zvezi s kemičnimi, biološkimi, radiološkimi in jedrskimi snovmi zajema naključna, naravna ali škodljiva tveganja v zvezi s temi snovmi ter je namenjen izboljšanju varnosti in kulture varnosti s širjenjem dobrih praks in povečanjem splošne ravni ozaveščenosti o varnosti in zaščiti. Pred letom 2010 so bila različna področja urejena ločeno¹⁰. Strategija programa zmanjševanja tveganj v zvezi s kemičnimi, biološkimi, radiološkimi in jedrskimi snovmi je regionalna, zato so le izjemoma vključeni dvostranski projekti v eni državi (izjemi sta Afganistan in Pakistan na področju kemikalij, biološke varnosti in biološke zaščite).

Centri odličnosti za zmanjševanje tveganj v zvezi s kemičnimi, biološkimi, radiološkimi in jedrskimi snovmi postopoma zagotavljajo enotno in integrirano platformo za ukrepe na vseh področjih nadzora meja / nedovoljene trgovine, nadzora nad izvozom, biološke varnosti in biološke zaščite itd., vključno z ukrepi civilne zaščite (načrtovanje nujnih ukrepov ter

---

¹⁰ Npr. nadzor nad izvozom blaga z dvojno rabo, nezakonita trgovina, preusmerjanje nekdanjih strokovnjakov za orožje ter kultura varnosti in zaščite.

pripravljenost in odzivanje na krize). Pobuda se izvaja v tesnem sodelovanju z ESZD in s pomočjo Medregijskega raziskovalnega inštituta Združenih narodov za kriminal in pravico (UNICRI). Tehnično podporo pobude zagotavlja Skupno raziskovalno središče Evropske komisije. Ti centri odličnosti so namenjeni okrepitvi politik za zmanjševanje zadevnih tveganj z razvojem prilagojenih svežnjev podpore. Centri odličnosti bodo eden glavnih instrumentov za izgradnjo zmogljivosti in oblikovanje usklajenih regionalnih politik ter krepitev sodelovanja med nacionalnimi in regionalnimi zmogljivostmi na tem področju. Leta 2012 je EU ustanovila centre odličnosti v Jugovzhodni Aziji (Filipini), v jugovzhodni Evropi / na južnem Kavkazu / v Ukrajini (Gruzija), v Severni Afriki (Alžirija), na atlantski obali ob Afriki (Maroko), na Bližnjem vzhodu (Jordanija) ter v vzhodni in srednji Afriki (Kenija). Leta 2013 je delovalo pet regionalnih sekretariatov centrov odličnosti in štirje so bili uradno odprti. Poleg tega so bili vzpostavljeni stiki s Srednjo Azijo in državami Sveta za sodelovanje v Zalivu. Komisija je leta 2013 s partnerskimi državami pobude za centre odličnosti začela oblikovati splošno oceno potreb in groženj, da bi se opredelile glavne potrebe držav v zvezi s kemičnimi, biološkimi, radiološkimi in jedrskimi snovmi. Na podlagi teh ocen se bodo oblikovali nacionalni akcijski načrti v zvezi s kemičnimi, biološkimi, radiološkimi in jedrskimi snovmi, ki bodo v pomoč pri določanju področij prednostnega ukrepanja zadevnih držav. Na teh prednostnih nalogah bodo temeljile prihodnje opredelitve projektov v regijah s centri odličnosti.

Veliki projekti kemijskih, bioloških, radioloških in jedrskih centrov odličnosti, ki so se začeli izvajati, vključujejo: na Bližnjem vzhodu je center odličnosti v Amanu pripravil projekt za usposabljanje civilnega osebja za prvo posredovanje pri nesrečah s kemičnimi, biološkimi, radiološkimi in jedrskimi snovmi (HAZMAT). Center odličnosti na afriški atlantski obali v Rabatu je začel izvajati projekt o bioloških in kemičnih nevarnih odpadkih. Pri projektu sodeluje sedem partnerskih držav z afriške atlantske obale in iz Tunizije. Drugi projekt, ki ga vodita centra odličnosti v Rabatu in v Nairobiju, bo partnerskim državam pomagal pri oblikovanju in krepitvi zakonodaje ter razvoju učinkovitih izvršilnih ukrepov za izpolnjevanje mednarodnih obveznosti. Pri tem projektu sodeluje devet držav, zanimanje za sodelovanje pri podobnem projektu pa je izrazilo še devet držav.

Druga področja, ki jih program podpira, vključujejo več področij dejavnosti, ki jih usklajuje mreža centrov odličnosti.

- **Dejavnosti nadzora nad izvozom blaga z dvojno rabo,** v okviru katere so se uspešno izvajali programi z več kot 23 državami po svetu, so se razširile. Okrepljeno je bilo sodelovanje s programom ZDA za izvozni nadzor in varnost meja (EXBS)¹¹. V Bruslju je junija 2013 potekalo srečanje o skupnem mednarodnem obveščanju o nadzoru izvoza. Sprejeta je bila odločitev o ustanovitvi skupne delovne skupine, da se okrepi usklajevanje med ZDA in EU ter tako izogne podvajanju izvajanja dejavnosti nadzora izvoza. Na podlagi trenutnih razmer sta se v drugi polovici leta 2013 izvedli širitev in okrepitev teh ukrepov na Bližnjem vzhodu / v Srednji Aziji. Da se zagotovi boljši učinek na operaterje, ki so odgovorni za dejavnosti nadzora, je bil opredeljen nov pristop k dejavnostim nadzora izvoza.
- **Podpora za preusposabljanje in alternativne možnosti zaposlovanja znanstvenikov in inženirjev, ki so bili prej zaposleni na področjih, povezanih z orožjem,** iz držav nekdanje Sovjetske zveze, ki jo še naprej zagotavljata namenski

---

¹¹ Pomoč za izvozni nadzor in povezano varnost meja.

Center za znanost in tehnologijo (STCU) na podlagi okrepljenega partnerstva med vsemi stranmi in sheme sofinanciranja dejavnosti ter Mednarodni center za znanost in tehnologijo (ISTC), je v postopku preoblikovanja, tj. poteka posodabljanje ciljev in širitev geografskega področja uporabe. Svet je Komisiji in ESZD podelil mandat za pogajanja o novem sporazumu z Mednarodnim centrom za znanost in tehnologijo. Center se bo preselil v Astano v Kazahstan. Mednarodni center za znanost in tehnologijo je leta 2013 odprl regionalni center za biološko varnost in biološko zaščito v Dušanbeju, ki je bil financiran s sredstvi projekta EU, in začel usposablјati tadžiške in afganistanske strokovnjake, da bi njihove dejavnosti usmeril k miroljubni uporabi. Druge dejavnosti preusmerjanja znanstvenikov so se leta 2013 izvajale tudi v Iraku. Izvedeno je bilo usposablјanje za preusmerjanje dejavnosti 98 radioloških in jedrskih strokovnjakov k razgradnji jedrskih naprav.

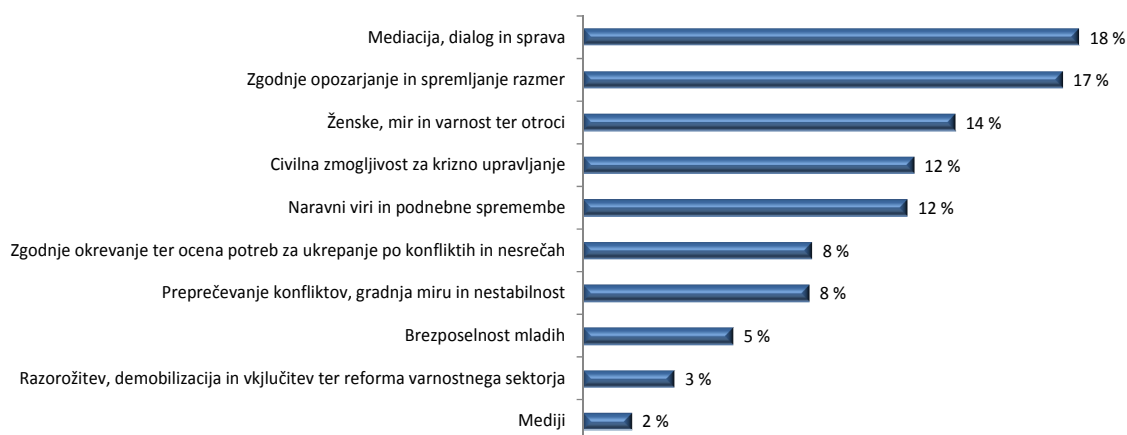
- **Boj proti nezakoniti trgovini s kemičnimi, biološkimi, radiološkimi in jedrskimi snovmi ter proti goljufivim finančnim praksam**, se nadaljuje z izvajanjem ukrepov v Srednji Aziji, Jugovzhodni Aziji in Severni Afriki. Z Mednarodno agencijo za atomsko energijo (MAAE) je bila podpisana druga pogodba, ki predvideva prispevek k novemu laboratoriju za jedrski material, ki naj bi ga uporabljale službe MAAE za analizo v zvezi z nadzornimi ukrepi v Seibersdorfu v Avstriji. Poleg tega so Tajska, Kambodža, Laos, Filipini in Demokratična republika Kongo prejeli podporo za odkrivanje radiološkega in jedrskega materiala.
- V južnem in vzhodnem sosedstvu EU se je začelo izvajanje strategije za biološko varnost in biološko zaščito za sosedstvo EU z izvajanjem rezultatov projekta EpiSouth (17 partnerskih držav, ki niso članice EU, in 10 držav članic). Mreža EpiSouth, ki je bila prvotno omejena na sredozemski bazen, je bila razširjena na Armenijo, Gruzijo, Moldavijo in Ukrajino. V okviru te strategije so se z izkoriščanjem držav v mreži EpiSouth oblikovali štiri glavni projekti in vsi so se začeli izvajati konec leta 2013. Prvi in največji je projekt „MediPET“, ki nadaljuje usposablјanje epidemiologov za posredovanje, kar prispeva k splošnemu cilju izboljšanja zdravja in biološke varnosti v sosedstvu. Njegov cilj je krepitev zmogljivosti za preprečevanje nevarnosti za zdravje zaradi nalezljivih bolezni, tako naravnih kot tistih, ki jih je ustvaril človek. Drugi biološki projekt, ki ga vodi Svetovna zdravstvena organizacija, raziskuje porajajoče se bakteriološke bolezni, njegov cilj pa je krepitev javnega zdravja zaradi nastajajočih bakterijskih patogenov (antraks, tularemija, kuga, tuberkuloza itd.) in mrež za spremljanje odpornosti mikrobov proti antibiotikom zaradi morebitnih izbruhov. Tretji, vzporedni projekt „Medilabsecure“, ki ga vodi inštitut Pasteur, spremlja nevarnosti, povezane s porajajočimi se in znova porajajočimi se virusi, ki prizadenejo ljudi in živali, in oblikuje mrežo entomologov. Četrty projekt, ki ga vodi Svetovna zdravstvena organizacija, je namenjen izboljšanju zdravstvene varnosti na svetovni ravni in pomaga državam pri povečanju in kreptvi zmogljivosti za preprečevanje in odkrivanje dogodkov, povezanih z javnim zdravjem, ki so povezani z dejavnostmi pri mednarodnih potovanjih in prevozu na točkah vstopa na morju, kopnem in v zraku, obravnava tudi nadzor nad njimi in odziv na te dogodke. Ta pristop je večsektorski, njegov cilj pa je zmanjšanje tveganj, povezanih z naravno ali namerno sprostitvijo patogenov.
- **Leta 2013** je pobuda programa instrumenta za stabilnost v zvezi s kemičnimi, biološkimi, radiološkimi in jedrskimi snovmi finančno podprla **odstranitev in uničenje nakopičenih zalog kemičnih snovi v Siriji**. EU je po prilagoditvi letnega

akcijskega programa za leto 2013 Organizaciji za prepoved kemičnega orožja (OPCW) dodelila 12 milijonov EUR za nevtralizacijo in sežig sirske kemikalije v sodelovanju z mednarodno skupnostjo.

7.3. Izgradnja zmogljivosti pred nastopom krize in po njem (člen 4(3) uredbe o instrumentu za stabilnost)

Med letoma 2007 in 2013 so bili v podporo približno 140 projektom za izgradnjo in krepitev zmogljivosti EU in njenih partnerjev pred nastopom krize in po njem na nacionalni, regionalni in svetovni ravni namenjeni 103 milijoni EUR. S slike 5 so razvidna glavna tematska področja podpore med letoma 2007 in 2013, slika 6 pa prikazuje razne izvajalske partnerje.

Slika 5: Tematska področja podpore za gradnjo zmogljivosti v obdobju 2007–2013 (glede na dodeljena finančna sredstva v skladu s členom 4(3))

Slika 6: Izvajalski partnerji za izgradnjo zmogljivosti v skladu s členom 4(3) v obdobju 2007–2013 (glede na dodeljena finančna sredstva)

V okviru letnega akcijskega programa za leto 2013 je bilo dodeljenih 24 milijonov EUR. V nadaljevanju je pregled glavnih dosežkov in učinkov, povezanih s sedanjimi projekti, ki so se izvajali leta 2013.

Preprečevanje konfliktov, gradnja miru in nestabilnost: v okviru Mreže za dialog s civilno družbo (CSDN) je bil med EU in akterji civilne družbe vzpostavljen pomemben forum za

dialog o vprašanjih, povezanih z izgradnjo miru, ki civilni družbi zagotavlja možnost za prispevanje k oblikovanju politik EU. Leto 2013 je bilo tretje leto izvajanja te platforme, do konca leta 2013 pa je bilo organiziranih 40 tematskih srečanj, ki so prispevala h krepitvi dolgoročnih zmogljivosti civilne družbe v tretjih državah in njihovih evropskih partnerjev, da bodo boljše pripravljene na preprečevanje krize.

Mediacija, dialog in sprava: s podporo, ki jo je instrument za stabilnost omogočal enoti za mediacijo oddelka Združenih narodov za politične zadeve, je bila v pomembnih krizah v Srednjeafriški republiki, Maliju in Somaliji zagotovljena ključna podpora. Sodelovanje žensk v mirovnih procesih se je povečalo z usposabljanjem šestih žensk, ki jih je generalni sekretar ZN opredelil kot kandidatke za morebitna imenovanja na položaj mediatorke, in s pripravo seminarja „High-level Seminar on Gender and Inclusive Mediation Processes“ (Seminar o spolu in vključujočih postopkih mediacije na visoki ravni). Instrument za stabilnost je v sodelovanju s Programom Združenih narodov za razvoj (UNPD) prispeval tudi k vzpostavitvi zmogljivosti in trajnostnih nacionalnih mehanizmov za notranjo mediacijo in upravljanje konfliktov v devetih pilotnih državah¹².

Vzpostavljen je bil raznovrsten nov mehanizem instrumenta za stabilnost, „European Resources for Mediation Support“ (ERMES; Evropski viri za podporo mediaciji), namenjen spodbujanju prožnega in hitrega zagotavljanja tehnične pomoči za mediacijo tretjim osebam, ki sodelujejo pri vključujočih mirovnih procesih na mednarodni, regionalni in/ali lokalni ravni, ženskam, mladim in drugim ranljivim skupinam pa omogoča izražanje njihovega stališča na konfliktnih območjih.

Ženske, mir in varnost ter otroci: instrument za stabilnost je še naprej podpiral izvajanje resolucije Varnostnega sveta Združenih narodov št. 1325 prek skupnega projekta z Agencijo ZN za ženske o udeležbi žensk pri gradnji miru in načrtovanju v pokonfliktnih razmerah na Kosovu¹³, v Liberiji in Vzhodnem Timorju. Na Kosovu se je na stotine moških, žensk in mladih udeležilo dialogov o spravi, rezultat pa so bila konkretna priporočila o vprašanjih, kot so zakon o enakopravnosti spolov, zaposlovanje žensk in izobraževanje deklet. S pomembnimi mediji na Kosovem so bili sklenjeni dogovori o objavi vprašanj glede žensk, miru in varnosti v njihovih programih. Ženske, mir in varnost so bili tudi prednostna naloga lokalnih javnih razpisov v 17 državah in treh regijah¹⁴, ki so zajemali različna vprašanja spola.

Zgodnje opozarjanje in spremljanje razmer: organizacija civilne družbe Belun v Vzhodnem Timorju je na podlagi instrumenta za stabilnost uvedla in nadgradila sistem za zgodnje opozarjanje in odzivanje, ki velja za enega najboljših primerov na področju tovrstnih sistemov in uspešno prispeva k zmanjševanju splošnih potencialnih konfliktov in napetosti v regiji. Podpora prek organizacije Saferworld in mednarodne krizne skupine (ICG) je omogočila krepitev notranje zmogljivosti in zmogljivost regionalnih akterjev za analizo nevarnosti konfliktov na 32 območjih, kjer obstajajo te nevarnosti, ter oblikovalcem politike in civilni družbi zagotovila visokokakovostno analizo konfliktov s priporočili za zgodnje ukrepe kriznega odzivanja.

Zmogljivosti regionalnih in podregionalnih organizacij za zgodnje opozarjanje in obnovo po nesrečah so bile okrepljene, tudi s krepitvijo zmogljivosti Lige arabskih držav za odziv na

---

¹² Bolivija, Čad, Gana, Gvajana, Maldivi, Mavretanija, Nepal, Togo in Jemen.

¹³ To poimenovanje ne posega v stališča glede statusa ter je v skladu z RVSN 1244 in mnenjem Meddržavnega sodišča o razglasitvi neodvisnosti Kosova.

¹⁴ Afganistan, Bolivija, Bosna in Hercegovina, Brazilija, Čad, Srednjeafriška republika, Salvador, Gvineja Bissau, Indija, Kirgizistan, Liberija, Nepal, Nikaragva, Peru, Senegal, Salomonovi otoki, Jemen, Srednja Amerika, Južna Azija in južna regija srednje Afrike.

krize, razvojem zmogljivosti sekretariata Organizacije ameriških držav (OAS) za spremljanje medijev in nadaljnjo podporo kontinentalnega sistema zgodnjega opozarjanja (CEWS) Afriške unije. Instrument za stabilnost je podprl krepitev zmogljivosti Zveze držav Jugovzhodne Azije (ASEAN) in njenih držav članic za odzivanje v nujnih razmerah. V zvezi s tem je bilo novembra 2013 izvedeno prvo usposabljanje prihodnjega osebja nacionalnega kriznega centra v Mjanmaru, ki je sovpadalo z obiskom visoke predstavnice / podpredsednice Catherine Ashton.

Civilna zmogljivost za krizno upravljanje: program ENTRi (Nova pobuda Evrope na področju usposabljanja za civilno krizno upravljanje) se je po uspešnem končanju prve faze leta 2012 znova začel izvajati aprila 2013. Med letom je devet prilagojenih usposabljanj (povprečno eno na mesec) okrepilo zmogljivosti 210 članov osebja (državljanov EU in državljanov tretjih držav), ki so bili ali naj bi bili napoteni na mednarodne misije EU, ZN, Afriške unije in OVSE za civilno krizno upravljanje. Tečajji so obsegali usposabljanja pred začetkom mednarodnih misij v Libiji, Gruziji in na Kosovem ter specializirane tečaje, ki so zajemali teme, kot so človekove pravice, pravna država, mediacija in mentorstvo. Spodbujala sta se tudi interoperabilnost in usklajevanje pristopov k usposabljanju med 13 evropskimi člani konzorcija ENTRi, septembra 2013 pa je bila objavljena praktična knjižica za civiliste, napotene na mednarodne krizne misije (z naslovom „In Control“ (Ohranitev nadzora)).

V okviru Evropskega programa usposabljanja za policijske službe (EUPTS) so bila leta 2013 izvedena tri glavna usposabljanja, ki so jih organizirale španske varnostne sile (Guardia Civil), francoska nacionalna žandarmerija (Gendarmerie) in italijanski karabinjerji (Carabinieri), okrepile pa so se zmogljivosti 1 019 policistov iz 42 držav, vključno z 19 afriškimi državami, ki bodo sodelovali v mednarodnih policijskih misijah.

Naravni viri in podnebne spremembe: „Partnerstvo med EU in ZN o zemljiščih, naravnih virih in preprečevanju konfliktov“ je še naprej krepilo zmogljivosti lokalnih organizacij civilne družbe na območju afriških Velikih jezer, da bi se razumela dinamika konfliktov, za sporna vprašanja, povezana z upravljanjem naravnih virov, pa razvile rešitve, pri katerih se upoštevajo značilnosti konfliktov. S projektom o „podnebnih spremembah in varnosti v vzhodni Evropi, Srednji Aziji in na južnem Kavkazu“ v okviru Pobude za okolje in varnost (ENVSEC) je bil razvit strateški okvir za prilagajanje porečja Dnjester podnebnim spremembam.

Zgodnje okrevanje in ocena potreb za ukrepanje po konfliktih in nesrečah: septembra je bilo organizirano usposabljanje o oceni potreb za ukrepanje po konfliktih in nesrečah „Strengthening Cooperation in Fragile and Conflict Affected Countries“ (Krepitev sodelovanja v nestabilnih državah in državah, ki so jih prizadeli konflikti), udeležilo pa se ga je osebje z glavnega sedeža in terensko osebje iz EU in ZN.

Razorožitev, demobilizacija in ponovna vključitev ter reforma varnostnega sektorja: zmogljivosti Afriške unije za reformo varnostnega sektorja so bile okrepljene s skupnim projektom EU in ZN, ki ga je izvedel Urad Združenih narodov za projektne storitve (UNOPS). Na novembrski delavnici v Adis Abebi se je razpravljalo o treh sklopih operativnih navodil za reformo varnostnega sektorja, udeležili pa so se je predstavniki regionalnih gospodarskih skupnosti in civilne družbe.

Ob koncu sedemletnega programskega cikla uredbe o instrumentu za stabilnost je bilo naročeno zunanje vrednotenje, da bi se ocenil učinek rezultatov projektov na podlagi komponente o pripravljenosti na krize iz člena 4(3) uredbe o instrumentu za stabilnost v obdobju 2007–2013. V oceni je bilo ugotovljeno, da je komponenta o pripravljenosti na krize nepogrešljiv sestavni del celovite arhitekture EU za mir, varnost in razvoj ter da bi jo bilo

treba v celoti vgraditi v to strukturo. Ugotovljeno je bilo, da ta komponenta EU omogoča obravnavanje konfliktnih vprašanj v najširšem smislu in da so posamezni projekti dejansko vzpostavili ali okrepili zmogljivost organizacij, da prispevajo k prizadevanjem za vzpostavitev miru in okrepijo koncept skupnosti izvajalcev. Podprti ukrepi so kljub omejenim proračunskim sredstvom prispevali k izpolnjevanju zavez EU v zvezi z ženskami, mirom in varnostjo ter mediacijo in dialogom. Naložbe v civilno družbo na osnovni ravni v 26 državah/regijah, ki so jih prizadeli konflikti, so bile ključne za smotrnost približno 80 projektov za razmere v državah in zagotavljanju, da izpolnjujejo prednostne naloge in potrebe na ravni države in lokalni ravni. Komponenta instrumenta za stabilnost za pripravljenost na krize je bila uspešno uporabljena pri oblikovanju strateških partnerstev, zlasti na večstranski ravni s projekti ZN, in je precej prispevala k odnosom EU z več specializiranimi agencijami ZN.

8. ZAKLJUČEK

Ukrepi v okviru instrumenta za stabilnost, ki so se leta 2013 izvajali kot dopolnitev drugih ukrepov EU v okviru geografskih in tematskih razvojnih instrumentov, humanitarne pomoči in misij skupne varnostne in obrambne politike, so močno prispevali k prizadevanjem EU za podpiranje preprečevanja konfliktov, odzivanja na krize in ohranjanje miru. Glede tega so številni ukrepi, izvedeni v okviru instrumenta za stabilnost, omogočili precejšnje in vidne odzive EU v zvezi s številnimi kriznimi razmerami po svetu.

Zaradi stalne politične nestabilnosti in čedalje večjega števila naravnih nesreč v številnih delih sveta si je nujno treba še naprej prizadevati za uspešnejšo in učinkovitejšo uporabo razpoložljivih instrumentov EU. V tem okviru mora EU zagotoviti, da se ukrepi instrumenta za stabilnost izvajajo kot del celotnega cikla preprečevanja kriz in odzivanja nanje ter gradnje miru. Instrument za stabilnost je EU zagotovil edinstveno sposobnost odzivanja in je v številnih primerih deloval kot vstopna točka in usmerjevalec, ki je omogočal zelo različne odzive EU, ki z združevanjem oblikujejo strateški in celovit pristop EU k preprečevanju konfliktov in odzivanju na krize. Kot je navedeno v skupnem sporočilu o celostnem pristopu EU: *„Dolgoročno sodelovanje pri ohranjanju miru in gradnji države ter dolgoročni trajnostni razvoj sta bistvena za obravnavanje temeljnih vzrokov konfliktov in vzpostavljanje mirnih in trdnih družb. Splošni cilji trajnostnega miru in razvoja morajo biti že od samega začetka v središču odzivanja EU – EU mora imeti dolgoročno vizijo za svoje kratkoročne obveznosti in ukrepe.“*¹⁵

Leta 2014 bo instrument za stabilnost nadomestil nov instrument za prispevanje k stabilnosti in miru. Posvetovanja o novem instrumentu za prispevanje k stabilnosti in miru so potrdila potrebo, da EU ohrani in razširi svojo zmogljivost za zagotavljanje hitrega in usmerjenega odziva na krizne razmere drugje po svetu ter na nevarnosti in pojavljajoče se nevarnosti na svetovni in nadregionalni ravni (boj proti organiziranemu kriminalu, zaščita kritične infrastrukture, boj proti terorizmu, zmanjševanje tveganj v zvezi s kemičnimi, biološkimi, radiološkimi in jedrskimi snovmi). Novi instrument za prispevanje k stabilnosti in miru bo znova poudaril preprečevanje konfliktov, gradnjo miru in pripravljenost na krize ob upoštevanju, da je lahko zgodnje odzivanje EU sredstvo, ki pogosto učinkovito prepreči, da bi napetosti prerasle v krizo.

---

¹⁵ Skupno sporočilo Evropskemu parlamentu in Svetu: Celosten pristop zunanje politike EU k reševanju konfliktov in kriz: Bruselj, 11. 12. 2013, JOIN(2013) 30 final.